

Naročnina mesečno 18 Lir, za inozemstvo 31.50 Lir - nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 65 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate.

Podružnica: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izdava: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana. Telefon 4001-4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Abbonamenti: Mese 18 Lire. Estero, mese 31.50 Lire. Edizione domenica, anno 34 Lire. Estero 65 Lire. C. C. P.: Lubiana 10.650 per gli abbonamenti, 10.349 per le inserzioni.

Filiale: Novo mesto.

SLOVENEC

Bollettino No 969

Accaniti combattimenti in Tripolitania

In Tunisia i gruppi dell'Asse guadagnavano terreno — Due piroscafi nemici affondati, tre incendiati
Notevole attività dell'aviazione

Il Quartiere Generale delle FF.AA. comunica: In Tripolitania reparti italiani e germanici hanno opposto accanita resistenza alla persistente pressione nemica, infliggendo all'avversario sensibili perdite.

Scontri di pattuglie si sono risolti a nostro vantaggio nel Fezzan.

Sul fronte tunisino gruppi da combattimento italo-tedeschi guadagnavano terreno in rinfacciate puntate, nel corso delle quali venivano prese alcune decine di prigionieri.

L'aviazione ha svolto nella giornata notevole attività appoggiando efficacemente le operazioni terrestri ed intercettando con successo formazioni nemiche; cacciatori dell'Asse abbatterono nove apparecchi fra cui alcuni plurimotori; un altro quadrimotore precipitava sotto il tiro di batterie contraeree.

Bona è stata bombardata da nostri aerei. Nelle acque algerine un importante convoglio era attaccato da velivoli germanici che affondavano due piroscafi di medio tonnellaggio e altri tre ne incendiavano.

Ripetute incursioni su Tripoli hanno causato danni notevoli ad edifici civili ed un certo numero di vittime tra la popolazione libica.

Porto Empedocle è stata attaccata da aerei avversari: nessun obiettivo militare risulta colpito; danni non gravi ad alcuni fabbricati; due morti e nove feriti tra gli abitanti.

Le artiglierie della difesa distruggevano uno dei bombardieri partecipanti all'azione.

Vojno poročilo št. 969

Zagrizeni boji v Tripolisu
V Tunisu so osne skupine pridobile ozemlje — Dva sovražna parnika potopljena, trije zažgani — Znatno delovanje letalstva

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil objavlja:

V Tripolisu so italijanski in nemški oddelki nudili zagrizen odpor vztrajnemu sovražnemu pritisku ter so zadali nasprotniku občutne izgube.

V Fezzanu so se končali v našo korist spopadi med oglednicami.

Na tuniskem bojišču so italijansko-nemške bojne skupine pridobile ozemlje v uspehih sunkih, med katerimi je bilo zajetih nekaj deset ujetnikov.

Letalstvo je podnevi razvijalo znatno delovanje in je uspešno podpiralo kopenske boje ter z uspehom prestregalo sovražne skupine. Osnovi lovi so zbili 9 strojev, med njimi nekaj večmotornikov. Nek drugi štirimotorni je tresel na tla, zadet od protiletalskega topništva.

Naša letala so bombardirala Bono. V alžirskih vodah so nemška letala napadla pomembno spremeljavo, potopila dva srednjevelika parnika, druge tri pa zažgala.

Ponovni poleti nad Tripolis so povzročili znatno škodo na civilnih zgradbah in določeno število žrtev med libijskim prebivalstvom.

Nasprotna letala so napadla pristanišče Empedocle. Noben vojaški cilj ni bil zadet. Na nekaterih poslopih je lažja škoda; med prebivalstvom sta bila dva mrtva in devet ranjenih. Obrambno topništvo je zabilo en bombnik, ki se je udeležil napada.

V Rusiji vladajo Judje

Budimpešta, 19. jan. AS. Bivši madžarski vojaški odposlanec v Moskvi je napisal knjigo z naslovom »Vloga Judov v Sovjetski zvezi«. V tem zanimivem delu madžarski general najprej ugotavlja, da je večina ljudskih komisarjev, to je sovjetskih ministrov, Judov. Prva tako pa tudi 55 odstotkov državnih uradnikov Judov. Politično policijo GPU sestavljajo v veliki večini Judje. Dejansko se torej lahko reče, da 4 milijone Judov v Sovjetski zvezi vladajo prebivalstvu 183 milijonov duš, ki ga sestavljajo Rusi in druge narodnosti.

Položaj Judov v Rusiji pod komunistično vladavino je bil vedno ugoden, danes pa je zaradi vojne še ugodnejši. Rusko ljudstvo sovraži Jude, toda ni sposobno storiti kaj zoper nje, to pa samo zaradi tega, ker je oblast skoraj izključno le v jugovskih rokah.

Med sovjetskimi ministri so naslednji Judje: Beria, minister za notranje zadeve in poglavar GPU, Weiser, komisar za industrijo in oborožitev, Jakovljevič, minister za kmetijstvo, Barman, minister za promet; dalje minister za javna dela; Mehliš, minister za državno nadzorstvo; Lozovski, namestnik zunanjega ministrstva; Munstein,

Usoda švedskih ladij

Stockholm, 18. jan. AS. Švedska vlada je izvedela iz pristojnega ameriškega vira, da je bilo od začetka vojne potopljenih 120 švedskih ladij, najetih od Amerikancev in Angležev in ki so plule v zavezniških ladijskih spremeljavah. Pri tem je zgubilo življenje 700 švedskih mornarjev. Skupna tonaža teh potopljenih ladij znaša poldrug milijon ton.

Sovražni napadi v Kavkazu odbiti

Tudi pri Stalingradu in na ostalih odsekih vzhodnega bojišča so Sovjeti brez uspeha napadali — 93 ruskih tankov in 16 letal uničenih — Letalski napad na Dover

Hitlerjev glavni stan, 19. jan. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:

Nemške in rumunske čete so v zapadnem Kavkazu odbile sovražne napade. V severnem Kavkazu in na donskem področju so v teku nadaljnje borbe s spremenljivo srečo. 17. in 18. januarja je bilo uničenih 62 sovjetskih oklepnih vozil.

Čete v področju Stalingrada se v težkih borbah vztrajno branijo proti stalno ponavljajočim se sovražnim napadom.

Krajevni sovjetski napadi v srednjem odseku vzhodnega bojišča in južnovzhodno od Ilmenskega jezera so ostali brez uspeha.

Južno od Ladoškega jezera je sovražnik z močno topniško podporo ponovil svoje napade, ki so bili v težki borbi z velikimi kravami izgubami zanj odbiti. V obeh teh odsekih je bilo uničenih 31 oklepnih vozil.

V letalskih bitkah, v katerih so uspešno so-

delovali tudi slovaški lovci, je bilo brez lastne izgube sestreljenih 16 sovražnih letal.

V Severni Afriki nudi nemško-italijanska oklepna armada sovražniku nadalje trdovraten odpor.

Nemške čete so v Tunisu na več odsekih vdrele v sovražne položaje in zavzele več živahnih branjenih gorskih postojank.

Borbena letala so preteklo noč v pristanišču Boni potopila dve ladiji z 12.000 tonami, poškovala pa 2 tovorna parnika srednje velikosti. Nad Severno Afriko je bilo sestreljenih 10 sovražnih letal.

V področju ob Rokavskem prelivu, nad Nemškim zalivom in ob norveški obali je bilo sestreljenih 8 sovražnih letal.

Skupina nemških bojnih letal je 18. januarja v večernih urah napadla z rušilnimi in zažigalnimi bombami mesto in pristanišče Dover. Vsa letala so se vrnila.

Junaštvo italijanskih napadalnih čolnov

Berlin, 19. jan. AS. Nekateri listi nemške prestolnice se še danes zjutraj posebej zanimajo za italijanska napadalna sredstva, ki so doslej smelo zmago v alžirskem pristanišču. Dnevnik popisuje najprej na kratko glavne značilnosti, nato pa v svojih komentarjih poudarja, kako italijanski mornarji v celoti odgovarjajo svojim naravnim nalogam na bojišču v Sredozemlju ter poveljujejo smelost in bojevitost italijanskih mornarjev. »Lokal Anzeiger« in »Börsen Zeitung« navajata celokupno število ladij, potopljenih v sedanjih vojni od hitrih italijanskih napadalnih sredstev, in sicer tako vojnih kakor trgovskih ladij. Nato oba lista govorita o sposobnosti italijanskih posadk, o popolnosti strojev in o pogumu moštva, brez katerega bi bili doseženi uspehi mrtva črka.

Berlin, 19. jan. AS. Nemški popoldnevni močno poudarjajo junaška dejanja, ki so jih v sedanjem spopadu storili napadalni oddelki italijanske vojne mornarice. Listi pojasnjujejo značilnosti edinic, ki so služile za te napade in povečujejo hramost mož, ki so jih vodili.

»Angriffe« prikazuje vrsto sijajnih uspehov, ki jih imajo zapisane v dobro napadalni oddelki italijanske mornarice in trdi, da je treba njihov prispevek imeti za odločilen pri doseganju zmage in da uspehi teh majhnih edinic znova potrjujejo veličastna izročila italijanske mornarice.

Dva težka napada na London

Berlin, 19. jan. AS. O uspešnem predzadnjem in zadnjem napadu nemških bombnikov na angleško prestolnico so se izvedele snodi nekatere podrobnosti, ki so jih pripovedovali letalci, kateri so se udeležili napada: Prvi stroji so prispeli nad London okrog osmih zvečer. Navzlic močnemu ognju zelo številnega protiletalskega topništva so nemški bombniki izkoristili dobro vidljivost ter lahko lepo ločili Temzo ter mesto, na katerega so zmetali svoje težke breme razdiralnih bomb ter veliko količino zažigalnih bomb, ki so hitro

izzvale mnogotere požare. Ti požari so bili najboljše kazipot naslednjim valovom nemških letal, ki so brez prestanka poldrugo uro, to je do pol desetih prihajala nad mesto. Po približno 6 urnem odmoru so v prvih večeršnjih putanjih urah nadaljnji valovi nemških težkih bombnikov zopet pršli nad London. V megli so se še videli oblaki dima, velika žarišča požarov iz prejšnjega večera. Tudi tokrat so smeli napadalec predrti močno protiletalsko zaporo ter nad poldrugo uro zmetali mnogo ton razstreliva ter povzročili nova razdejavanja in nove požare. Samo 6 letal se ni vrnilo v svoja oporišča.

Berlin, 19. jan. AS. Iz pooblaščenega vira poročajo, da so močni oddelki nemškega letalstva napadli tudi večerj zjutraj London ter zmetali na tisoče rušilnih in zažigalnih bomb, ki so v glavnem zadele jugozahodni predel ob velikem kolenu Temze ter povzročile znatno škodo. S poleta nad London se 2 nemški letali nista vrnila v oporišče.

Stockholm, 19. jan. AS. Predsnočni nemški letalski napad na London je povzročil veliko žrtev in znatno škodo, kakor je razvidno iz poročil, ki so jih dobili švedski listi iz Londona. Prebivalstvo ni bilo nič pripravljen na ta novi obisk nemških bombnikov in je vse zmešano drvelo v zavetišča. V precej osrednjih predelih so izbruhnili številni požari. V gasilski službi so to pot prvič nastopile ženske iz gasilске zbornice. Neko londonsko predmestje je bilo zadeto huje od drugih. Tam je bilo dosti mrtvih, več poslopij pa je v razvalinah, med njimi neka banka in veliko skladišče.

Velike angleške izgube nad Berlinom

Pri drugem napadu je bilo sestreljenih 24 bombnikov

Berlin, 19. jan. AS. V zvezi s težkimi izgubami, ki jih je doživelo angleško letalstvo v svojem predvečernjem napadu na Berlin, so se izvedele iz pristojnega vira naslednje podrobnosti: Sovražna letala so začela svoj napad na nemško ozemlje v prvih večernih urah in so prihajala od severa, zlasti preko Mecklenburga in Pomorjanskega. Takoj so nastopili nemški nočni lovci, pripravljeni za zaščito napadnega ozemlja. Malo po osmi uri zvečer so angleška letala skušala priti nad velik Berlin, toda protiletalsko topništvo je tvorilo neprestano stnjen obrambni pas, ki je prisilil sovražnika k umiku. Na enak način so ostali brez uspeha tudi angleški poskusi, napasti nemško prestolnico od juga in severa. Samo nekaterim posamičnim angleškim bombnikom je bilo mogoče zmetati svoj bombni tovor na Berlin, ki je bil pokrit z gosto meglo.

Nekatera sovražna letala so bila sestreljena, ko so se blizala svojim ciljem in le zelo omejenemu številu napadalcev je uspelo vrniti se v svoja oporišča. Kakor je bilo mogoče opaziti večerj pri preiskavi nekaterih zbitih letal, so bili to večinoma sami štirimotorni bombniki, med katerimi je bilo 10 bombnikov vrste »Lanchester«, 4 vrste »Stirling«, 4 vrste »Halifax«, 1 »Manchester« in 1 bombnik, katerega tipa ni bilo mogoče ugotoviti, ker je padel v morje. Posadke sestreljenih letal so ee le deloma rešile. Povzročena škoda je smešna v primeri z visokimi sovražnimi izgubami. Večina letal, ki so napadli nemško prestolnico, je bila sestreljena. Ta uspeh je tem pomembnejši, če ee upoštevajo neugodne vremenske razmere, ki so zelo oteževale obrambo.

Berlin, 19. jan. AS. Število oseb, ki so umrle zaradi sobotnega angleškega napada na nemško prestolnico, je doslej naraslo na 82. Med žrtvami je 50 vojnih ujetnikov.

Vročinski val v Argentini

Buenos Aires, 19. jan. AS. V Argentini se še ni nič zmanjšal vročinski val, ki traja že dalje časa. Večerja je kazal termometer v Buenos Airesu 40 stopinj nad ničlo, kar se ni zgodilo že 7 let. V notranjosti Argentine, zlasti v severnih pokrajinah, je velika suša, ki jo najbolj čutilo polja ter živina. Posebno je prizadeta turščica, riž in sončnice, 75% jabolk je bilo uničenih. Tudi v Urugvaju in Braziliji je zelo vroče in kmetijsko prebivalstvo je v velikih skrbih zaradi suše.

Sovjetski film ustavljen v Kairu

Ankara, 19. jan. AS. Iz Kaira se je izvedelo, da so gledalci začeli protestirati pri predvajanju sovjetskega propagandnega filma »V sovražnem zaledju« in so morale biti za to predstave tega filma v Egiptu ukinjene.

NAROČAJTE »SLOVENCA«!

Sovjeti niso mogli doseči zaželjenih uspehov

Berlin, 19. jan. Na vzhodnem bojišču se zagrizena borba z uporabo vseh sovjetskih sil nadaljuje. Po zadnjih nemških poročilih pa Sovjeti navzlic velikanskim naporom in uporabi številnih oklepnih sil niso mogli doseči znatnih uspehov. Mobilnost nemške obrambe se kaže v močnih protinapadih. Vsi ofenzivni sovjetski nastopi so bili na vseh velikih žariščih velike bitke zavrnjeni. Na jugu, kjer se nahaja središče sovražne ofenzive, je cilj sovjetskih napadov iz vseh strani nemška konica na odseku pri Stalingradu. Nemški vojaški krogi poudarjajo še enkrat energično obrambo teh postojank, ki se razvija v vedno težjih okoliščinah. Na srednjem odseku ter pri Ilmenskem jezeru so bili le manjši krajevni boji, južno od Ladoškega jezera pa se nadaljujejo zagrizeni ofenzivni boji. Nemška obramba se je še enkrat uveljavila proti sovražniku, ki napada od vzhoda in zahoda ter poganja v borbo vedno nove valove, pehote in tankov.

O velikem napadu na odseku Kalinin-Torope, ki je v sklopu sovjetske zimske ofenzive zelo važen in kjer se je pred nekaj tedni sovjetski napad končal s popolnim neuspehom, je prišlo prvo pregledno poročilo. Major Schaffer pravi, da so Sovjeti po svoji poletni ofenzivi proti Eževu začeli takoj s pripravami za zimski napad. Priprave so trajale dva meseca, 25. novembra se je začel napad. Sovražnik je bil v veliki premoči. Napad je prišel z vzhoda, od severa in na nekaterih točkah tudi od juga. Novi sovjetski oddelki so bili dobro opremljeni in tudi bolje izšolani. To velja zlasti za šesti Stalinov korpus ter za prvi in tretji motorizirani korpus. Te enote, ki jih smatrajo Sovjeti za svoje izbrane čete, so se zelo zagrizeno borile. V prvih dneh napada so imeli Sovjeti v napadu in v rezervi okoli 50 oklepnih brigad. Razpolagali so tudi z veliko količino gradiva in s številnim letalstvom. Kljub vsemu temu pa Sovjeti vendar niso mogli doseči zaželjenih uspehov.

Visoki komisar predseduje zborovanju zdravnikov o ureditvi splošne bolnišnice

Ljubljana, 19. januarja.

Visoki komisar je že večkrat s svojimi naredbami dokazal, da se živo zanima za vsa pereča vprašanja našega mesta in Ljubljanske pokrajine. Sedaj je sklical na posebno anketo v vladno palačo zdravnike-primarije ljubljanske splošne bolnišnice in z njimi dolgo razpravljati o ureditvi za pokrajino važne socialno-zdravstvene ustanove. Na zborovanju so bili ravnatelj splošne bolnišnice dr. Ferlan in primariji dr. Demšar, dr. Debevec, dr. Ješe, dr. Pogačnik, dr. Hebein, dr. Marčun, dr. Guzeli, dr. Blumauer, dr. Meršol in dr. Derž. prisotni, so pa bili tudi podprefekt dr. David, pokrajinski zdravnik dr. Balestrieri, inspektor tehničnega oddelka inž. Farina z inž. Cervincem in drugimi osebnostmi z Visokega komisarata.

Po tolmačenju inspektorja tehničnega oddelka je povabil Ekselencija Visoki komisar zbrane v Fašistični dom, kjer so nadalje razpravljali o ureditvi splošne bolnišnice, za kar je odobrenih 40 milijonov lir, in sicer za ureditev kuhinje, pralne, desinfekcijskih prostorov, ureditev higienskih oddelkov in otolološkega in drugega nadstropja kirurškega oddelka. Poleg tega bo ustanovljen tudi protituberkulozni dispanzer in oddelek za kožne bolezni.

Za del tega programa je bilo odobrenih že

lani 7 milijonov lir, 12 milijonov pa je bilo določenih za ta dela letos poleg 8 milijonov iz fonda Visokega komisarata.

Ravnatelj se je v imenu vseh zdravnikov toplo zahvalil Visokemu komisarju za veliko skrb, ki jo posveča tej ljudski ustanovi.

Zadnja leta je preureditev splošne bolnišnice postala vedno bolj in bolj pereča vprašanje. Mnogo truda se je porabilo pred vojno, toda vprašanje je ostalo kljub temu nerešeno. Zato je razumljivo, zakaj je sedaj javnost z veseljem pozdravila prizadevanje oblasti, da se bolnišnica uredi po načelih modernega zdravstva in moderne zdravstvene uprave.

Vprašanja, ki zadevajo preureditev bolnišnice, so gotovo nad vse važna. Tako je recimo problem otolološkega zdravstva gotovo področje, ki smo ga pri nas včasih slabo razumeli. In vendar je bistvene važnosti da bodi vsa pediatrija v rokah izkušenih zdravnikov, to je, da se stvarneje izražamo, v rokah otroških zdravnikov.

S prizadevanjem oblasti pa se vsa ta in podobna vprašanja skladno rešujejo, zato je razumljivo, da gre tej akciji ne samo pozornost, temveč tudi priznanje.

Tolmačenje dodatne naredbe o tujcih

Kakor je že poročal »Slovenec« 16. t. m., je izdal Visoki komisar k svoji naredbi o tujcih z dne 11. decembra 1942 še dodatno naredbo, ki dopolnjuje in znatno omiljuje prvotne predpise. Slovensko besedilo te dodatne naredbe je bilo v »Slovenec« deloma netočno objavljeno, zaradi česar ga tu popravljamo.

Začetek prvega odstavka člena 1. se mora glasiti: »Roki (ne določbe), navedeni v členu 25. naredbe z dne 11. dec. 1942 se podaljšujejo do dne 31. marca 1943 za osebe, ki so 1. januarja 1943 že bile itd.«

Prvi odstavek čl. 2. se pravilno glasi: »Skladno s podaljšani do 1. aprila 1943 roki, navedeni v členih 26., 27. in 28. naredbe z dne 11. dec. 1942 za izvršitev opravil, katere morajo opraviti tretje osebe glede oseb, navedenih v predhodnem členu in glede razmerja kot gostov, kot uslužbenec ali kot prevzemnik nepremičnin, v kolikor so bila ta razmerja ustanovljena pred 31. marcem 1943.«

Člen 3. naj se glasi: »Odloženi so do nadaljnjih določb roki za izvršitev opravil od strani in glede oseb, katere so, dasi ne posedujejo ostalih pogojev, zahtevanih v čl. 2. naredbe z dne 11. dec. 1942, bivalne in se nahajale dne 11. aprila 1941 na ozemlju, priključnem kraljevini z itd.«

Člen 4. se ima glasiti: »Ne smatrajo se za tujce glede na učinke, predvidene v naredbi z dne 11. dec. 1942, četudi obstojajo glede njih okolnosti, predvidene v čl. 1. iste naredbe, neločena žena in otroci, ki živijo v skupnosti z osebami, katere imajo pogoje, določene v členu 2. iste naredbe.«

Zimski šport v Kranjski gori

Za zaključek tekmovalnega tečaja v Kranjski gori so priredili 16. t. m. tekme v teku na smučeh, v skokih in v nordijskih kombinaciji. Potek tekmovalnega je pokazal dobre priprave in uspešno organizacijo. V teku na 12 km je tekmovalo 17 udeležencev, izid pa so bili naslednji: 1. Jože Knific, športna družina Jesenice, 42 min. 4 sek.; 2. Gregor Klančnik, Jesenice, 43 min. 55 sek.; 3. Jože Petrič, športni klub poštarjev Beljak, 44 min. 20 sek. V razredu starejših tekmovalcev je zmagal Schott od obmejne straže v 54 min. 29 sek. Posebno lepa je bila udeležba v skokih kjer se je pomerilo 23 udeležencev: 1. Finžgar, Bled, 33 m, 35 m, 208 točk; 2. Mešik, Rateče, 32 m, 34 m, 207,50 točk; 3. Novšak, Kranj, 33 m, 34 m, 204 točke. V oceni za nordijsko kombinacijo je bil vrstni red tekmovalcev naslednji: 1. Kordež, Jesenice, 408,40 točk; 2. Pogačnik, Jesenice, 387,40 točk; 3. Klinar, Jesenice, 373,90 točk. — Tekme so sodili: Albert Bildstein, Metod Jeklar in Sepp Weissenbacher.

Eden najbolj branih romanov je

»Roža sveta«

Spisal R. Haggard.

Zivahni opisi križarskih vojsk, vsemogoči zapleti, dvoboji, požrtvovalna plemenita ljubezen pritegnje bralca nase, da ne bo odložil knjige, dokler je ne bo prebral.

Knjigo krase številne ilustracije J. Beraneka. Roman dobiti po vseh knjigarnah in trafikah.

V nekaj dneh bo izšla knjiga

S. Lagerlöf: »DEKLE Z MOČEVJA«

Iz vzrokov vojne nastajajo orožje miru

POT POLITIČNE MOČI PETROLEJA

Andrewsova rafinerija, ki je sedaj nosila ime Rockefeller & Andrews je bila le ena izmed tridesetih rafinerij, ki so bile takrat v Clevelandu. V Pittsburghu in Buffalu je bilo še 110 drugih. Sicer je bilo logično čistiti surovo olje na kraju izvora, a tedaj so bili ravno hudi boji lastnikov železnice, ki so naložili visoko prevozno ceno petroleja, misleč dobiti od petroleja in prevoza čim večji dobiček. Železniške družbe, kakor: Vanderbiltova New York Central, Drewsova Erie-Railway, Scottova Pennsylvania so polagale železniške tirne v petrolejska področja, so pospeševale gradnjo petrolejskih čistilnic povsod tam, kjer so imele svoje določene koristi.

Rockefeller si je znal tudi tu pomagati. Že od prvega dne, ko je bil družabnik petrolejskega podjetja, se je zavzel za to, da naj se združi čim več rafinerij, ki naj potem diktirajo cene lastnikom petrolejskih vrelcev prav tako kakor kupec petroleja in lastnikom železnice. Leta 1867 se mu je posrečilo pridobiti družabnika, prijatelja iz starih časov, ko je še vodil branjarijo — Henryja Flaglerja, ki mu je prinesel 70.000 dolarjev. Ustanovili so podjetje Rockefeller & Flagler & Andrews, odprli drugo rafinerijo v Clevelandu in prodajno podružnico v New Yorku. Flagler je prinesel Rockefellerju kredit, Andrews metode čiščenja, ki so bile tedaj najbolj uspešne in tudi dale največji odstotek petroleja. Rockefeller je postal ugleden. In leta 1875 se mu je posrečilo ustanoviti prodajni sindikat »Standard Oil Company«, ki mu je prinesel združilec več rafinerij in z njimi 4% ameriškega petroleja.

6

To še ni bilo vredno tolikšnega razburjenja. Toda Rockefeller je začel monopolizirati tudi prevozna sredstva in to je postajalo vedno bolj resno in razburljivo za ameriško javnost.

Hrastovi gozdovi v okolici Titusvillea so dajali les za sode, v katerih so prevažali petrolej. Do leta 1863 so jih nakladali na male vozičke; večkrat je bilo tedaj mogoče videti celo vrsto takih vozičkov — do 3000 — na cesti med Oil Creekom in Clevelandom. Leta 1863 je bila zgrajena prva železnica. Tedaj so vozili petrolej v velikih lesenih sodih. Šele leta 1871 so se pojavili prvi kovinski valji za prevoz petroleja, šele tedaj so iznašli voz za kotle. Te prve petrolejske tanke je kupil Rockefeller in jih dal v najem za drag denar. Leta 1873 si je znal zagotoviti po skrivni pogodbi z Vanderbiltovo New York Central Railway izjemno tarifo za te vozove. Zdaj je lahko začel dražiti svoje konkurente in svoje propadle tovarne izplačevati. Štiri leta pozneje je zmagala Standard Oil Company. Nadzorovala je 95% ameriškega petroleja in je zgradila lastne petrolejske vode, ki so bili neodvisni od železniških družb.

Ti petrolejski vodi so bili odločilnega pomena. Nikdar bi ne bila Standard Oil Company tako močna in velika, če bi ne imela tisoč kilometrov dolgih napeljav cevi, ki so zdaj ceno petroleja dvignili za šestnajstkrat toliko, kolikor je veljal najcenejši prevoz. Toda ni bil odločilnega pomena samo cenen prevoz. Bile so še potrebne jelekne cevi s premerom 10 do 30 centimetrov, sesalne naprave in večkrat tudi ogrevalne naprave, brez katerih bi cevi v zimski mrzlini. Predvsem je bilo treba imeti dovoljenje od posestnikov zemlje, da so lahko napeljavile cevi. Vse to je bilo treba kupiti. Kilometer take napeljave stane 50.000 mark. Samo v Združenih ameriških državah je danes več kot 200.000 kilometrov takih vodov in večji del teh cevi, ki bi lahko petkrat obkrožile ekvator, pripada družbi Standard Oil. Več kot dve in pol milijardi dolarjev je investirala družba samo v napeljavo cevi.

Za vse one osebe, ki so sicer v smislu naredbe tujci, ki pa so imele redno bivalnost in so se nahajale že dne 11. aprila 1941 na ozemlju Ljubljanske pokrajine (ne tudi drugih v maju 1941 anektiranih ozemelj) — in to ne glede na to, kje so rojene in pristojne ter koliko časa so bivalne na tem ozemlju — je rok, v teku katerega si morajo preskrbeti zgoraj navedeno listino in v katerem se morajo javiti oblastu javne varnosti, odložen na nedoločen čas do nove določitve. Zato se tem tujcem ne bo treba javiti, dokler oblast ne izda tozadevno nove odredbe. Vsekakor je treba besedilo čl. 3 nove dodatne naredbe, kakor je citirano v začetku tega članka, razumeti tako, da niso odloženi za nedoločen čas te roki, ki so določeni za tretje osebe glede tujcev, bivačevih že dne 11. aprila 1941 v naši pokrajini, temveč tudi roki, v katerih morajo ti tujci sami izvršiti predpisano opravilo, to je preskrbeti si v čl. 25. naredbe navedeno listino in se osebno javiti oblastu javne varnosti.

Naredba pa nalaга poleg obveznosti, ki jih morajo izpolniti v poštev prihajajoči tujci osebno sami, posebne dolžnosti tretjim osebam, ki pridejo v gotove odnose z dotičnimi tujci.

Imeniki prenočevališč (n. pr. hotelov, penzionatov, gostilniških obratov), bolnišnice, raznih zavodov in zajednic, oddajalci sob in prenočišč, morajo poučiti tujce, ki ga sprejmejo, na dolžnosti, da se prijavijo v 24 urah. Nadajati morajo zahtevati v 24 urah od tujca, da jim predloži potrdilo o prijavi, kar vse morajo vplačati v knjigo prenočevalcev. Če tujec potrdila ne pokaže, morajo o tem obvestiti oblastu javne varnosti (čl. 7.).

Vsak službojalec, ki sprejme tujca v službo, mora v treh dneh po sprejemu sporočiti predpisane podatke oblastu javne varnosti. Čim službeno razmerje preneha, mora to javiti istemu oblastu s poročilom, kam je odšel dotični službojemalec (čl. 9.).

Vsakdo, ki odstopi tujcu iz katerega koli naslova (n. pr. potom prodaje, daritve) lastnino ali užitek nepremičnin, ležečih na ozemlju pokrajine, mora to javiti v roku desetih dn. oblastu javne varnosti in navesti osebne podatke tujca ter kratko vsebino pogodbe (čl. 11.). To velja tudi za skupne, najemne pogodbe glede nepremičnin in stanovanj, kakor tudi za podnajemne in slične pogodbe.

V kolikor gre v primerih, omenjenih v zadnjih treh odstavkih, za tujce, ki so dne 1. januarja 1943 že bivali v naši pokrajini, in v kolikor gre za odnose oziroma posele, ki so nastopili oziroma se izvršili pred 31. marcem 1943, bo treba delati prijave šele od dne 1. aprila 1943 naprej, in sicer po stanju, ki bo dne 31. marca t. l. (čl. 2. dodatne naredbe). V kolikor pa gre v navedenih primerih za odnose nastropi tujcem, ki so že dne 11. aprila 1941 bivali in se nahajali v Ljubljanski pokrajini, je javljanje od strani v zadnjih treh odstavkih navedenih tretjih oseb ukinjeno in zaenkrat ni potreba podajati teh prijav, dokler ne bo tozadevno izdan kak nov predpis (čl. 3. dodatne naredbe).

Pač pa velja že od 1. januarja t. l. predpis člena 14. naredbe, da morajo ob vstopu, v vežah ali v dvoranah hotelov, gostiln s prenočišč in v drugih lokalih, kjer se nudijo proti plačilu prenočišča, biti na vidnem mestu nabiti prepisi prvih osmih in 12. ter 13. člena naredbe v italijanskem, nemškem, slovenskem in hrvaškem jeziku. Prekršitve tega predpisa kaznuje, kakor večino kršitev določb predmetne naredbe, upravno oblastvo prve stopnje, v Ljubljani kr. kvestura, s kaznjajo zapora do dveh mesecev, s katero se lahko združi denarna globa do pet tisoč lir.

Samo za dve vrsti prestopkov določa naredba pristojnost sodišča, in sicer vojaškega vojnega sodišča. To je v primeru, če se že izgnani tujec brez posebnega dovoljenja vrne v pokrajino in v primeru, če se tujec, ki je bil poslan s prisilnim politnim listom iz pokrajine na mejo, oddalji od odkazane mu poti. V obeh primerih je za prestopke tujec predpisan zapora do dveh do šestih mesecev, ki se lahko združi z denarno kaznijo od dveh do deset tisoč lir.

W. A. Mozart: »Beg iz Seraja«

Mozart na odru pomeni tudi za najboljšee izvajalce vedno problem, ki ga morajo po svoje reševati pevci, režiser in dirigent. Kot je na primer težko prodreti v Bachov slog, tako ni nič lažjega v Mozartov. Opisovanje tukaj ne pripomore veliko k razjasnitvi, Mozarta je mogoče spoznati samo s poslušanjem dobrih izvedb. V Ljubljanski predstavi »Bega iz Seraja« bi to pot izjemoma omenil orkester na prvem mestu. Ne zato, kot bi posamezni pevci manj dobro zadel Mozarta. Pač pa je tukaj bolj kot kje drugod orkester tisti činitelj, na katerega izvežban poslušalec prej obrne svojo pozornost kot na pevce. Brez pridržka moremo reči, da je orkester svojo nelahko nalogo pod spretnim Nefatovim vodstvom odlično rešil; do izraza je prišla vsa mozartovska igrivost, lahkotnost in prozornost; tudi intonacija je bila čista; pihala in trobila so vstopala zelo diskretno in nevsiljivo. Od pevcev je bil gotovo najboljši Betetto. Groteskna vloga Osmi-na mu je dala dovolj prilike za igralsko izživljanje, česar se je Betetto tudi v obilni meri in z uspehom poslužil. Zlasti ugaja njegova naravna igra. Pevske je svojo v obe skrajnosti naporno vlogo dobro rešil. Izvrstno je zapela in zaigrala Polajnarjeva v vlogi Blonde. Glas ima svež, še neizrabljen; tudi v igri je bila

Dar fašističnemu podpornemu odseku

Tri novomeška podjetja so darovala Fašističnemu tajnistvu 1500 lir, ki naj se uporabijo za fašistično pomoč.

Izpred vojaškega sodišča

Vojaško vojno sodišče vrhovnega poveljstva Oboroženih Sil za Slovenijo in Dalmacijo, oddelek v Ljubljani, je izreкло naslednjo sodbo v zadevi proti Sađar Ivanu, sinu pokojnega Michaela in pokojne Ane Rojer, rojenemu pri St. Vidu pri Stični, dne 12. decembra 1907 bivajoč na Dobravi 77, obč. tajnik, nahajajočemu se v zaporu. Obtožben je bil:

a) prevratne službe (čl. 4 Ducejeve naredbe z dne 3. X. 1941), ker je v nedoločenem času pred 29. avgustom 1942 na slovenskem ozemlju, priključenem Italiji, sodeloval pri združbi, naperjeni za nasilen prevrat političnega, gospodarskega in družbenega reda v državi;

b) pripadal je oboroženemu krdelu (čl. 16 Ducejeve naredbe z dne 3. X. 1941) ker je v zgoraj omenjenih časovnih in krajevnih okoliščinah sodeloval pri oboroženem krdelu za cilje, ki so navedeni v prejšnjem odstavku;

c) zagrešil je poverbo javnega imetja (čl. 314 C. P.), ker je v noči na 16. junij 1942 z neznanimi uporniki na Dobrovi kot občinski tajnik iz svojih službenih prostorov odstranil na korist uporniškega krдела dva pisalna stroja, ki sta bila last javne uprave na Dobrovi;

d) zagrešil je poverbo javnega denarja (čl. 315 C. P.), ker je v poprej omenjenih časovnih in krajevnih okoliščinah kot občinski tajnik bil v posesti približno 6000 lir ki so mu jih zaupali domačini za nakup cementa pa je ta denar zlorabil skupno z neznanimi partizani v njihovo korist.

Obežilne okoliščine so, da je bil organizator in pokretnik in je imel posebno važno vlogo v združbi (čl. 4 Ducejevega razglasa z dne 3. X. 1941 in Ducejevega razglasa z dne 3. V. 1942).

Iz teh razlogov je sodišče spoznalo Sađara Ivana za krivega zločinov podtalne združbe in sodelovanja v oboroženem krdelu in krivega zločina poverbe javnega imetja, izključivši obežilne okoliščine pokretnika s posebno vlogo v združbi, ter ga obsoja na dosmetno ječo z vsemi zakonitimi posledicami, na traini preklic onarivanja javnih služb, na zakoniti preklic na plačilo pravnih stroškov in stroškov zaporu.

Upoštevač člen 479 C. P. P. proglašja, da je dejanje pod d) zločin nepristojne prisvojitve, ne pa opredeljenega dejanja in ga zato oprošča zaradi pomanjkanja dokazov.

Odreja objavo obsodbe v izveščku in enkrat v listu »Slovenec« v Ljubljani.

Gospodarsko

Prihranek papirja zaradi poenostavljenja statistike v Nemčiji. Državni minister za oborožitev in municijo je povzel posebne ukrepe za poenostavljenje statistike na svojem področju. Prvi rezultati teh ukrepov so posebno pomembni zaradi velikega prihranka papirja in dela. Prihranek dela in papirja znaša od 40 do 75%. Pri neki gospodarski skupini se je poraba papirja zmanjšala od 8.369 na 2.067 strani. S tem se je obremenitev podjetij zaradi pisarniških del zmanjšala od 33 na 19 strani. Da bi se dosegel še večji prihranek nameravajo izdati še nadaljnje ukrepe.

Ustanovitev kovnice na Hrvaškem. V Zagrebu je bila ustanovljena posebna družba z glavnice 20 milij kun, ki ima namen zgraditi kovnico denarja za hrvaško državo. Vlada je namreč pooblastila finančnega ministra, da lahko kuje 20 milijonov kovancev po 5 kun, 50 milijonov po 2 kune, 75 milijonov za 1 kuno, 100 milijonov po pol kune in 40 milijonov kovancev po 0,25 kun. Kovanci po 0,25 in 0,50 kune bodo iz cinka, kovanci po 1, 2 in 5 kun pa iz zmesi aluminija, bakra, svine in železa. Finančno ministrstvo bo odredilo tudi datum odvzema starih kovancev iz obtoka in dajanje novih kovancev v promet.

Omejitev potrošnje elna v Zedinjenih državah. Ameriška vlada je sklenila zmanjšati potrošnjo elna v Severnoameriških Združenih državah na 50% količine iz leta 1941.

prožna. Konstanco nam je dobro predstavila Ivančičeva. Pevsko se pa ni mogla prav razviti in bo treba počakati nadaljnjih predstav, da bo mogoča končna sodba tudi o tej strani nastopa. Lipušček čim dalje bolj napreduje; posebno nekatere arije, značilne za vlogo Belmonta, je dobro odpel. Tudi Banovec je bil dobro razpoložen. V vlogi Selim paše je nastopil Anžlovar, kot vodja straže Kos. Svoji vlogi sta dobro odigrala.

Predstavo je režiral Debevec, ki ji je dal dejanju primeren lahкотen potek. Stritof je v prevodu skušal ohraniti samoniklost originala, kar se mu je posrečilo. V celoti je predstava zapustila ugoden vtis. Nekatera manj izravna in slogovno manj zadeta mesta, ki jih je bilo sem in tja opaziti, ne motijo preveč. Ponovitve same po sebi prinesejo v taka mesta izboljšanje.

M. T.

To je bila tehnična pridobitev, kakršne si majhni ljudje niso mogli tvegati. Najbolji petrolejski vrelci pa bi bili brez vrednosti, če ima nekdo drugi cevi in napeljavo do čistilne petroleja, do železniških postaj ali do najbližjega pristanišča. Kmetu ni bilo potrebno več Rockefellerju učititi svoje konkurente s cenami za lastno škodo, tudi mu ni bilo treba odkupiti njihovih petrolejskih polj. S tem, da je imel prevozna sredstva, jih je imel dovolj v svojih rokah. Seveda so hotele tudi druge petrolejske družbe zidati in graditi, denar so tudi imele. Toda, tudi to je znal Rockefeller preprečiti. Sklenil je pogodbo skoro z vsemi posestniki, preko katerih zemljišč naj bi šle napeljave cevi, in na podlagi tej pogodbi je bila dana izključno samo njemu pravica gradnje napeljav vodov in cevi. Bil je vedno prijatelj železniških družb, prodajal jim je delnice Standard Oil in ko so postale dividende večje kot vsi prevozni stroški, so mu te dovolile, da je gradil svoje vode na že izdelane načrte poleg železniških tračnic, kar mu je zopet prihranilo ogromno denarja.

Karkoli so poskušali Rockefellerjevi konkurenti, se je izkazalo, da so prišli vselej malo prekasno. Ni jim preostajalo drugega kakor da prodajajo svoj petrolej družbi Standard Oil za ceno, kakršno je hotele plačati. Leta 1877 je zmagala družba tudi nad svojim najhujšim konkurentom »Empire Transportation Co.«, in je zdaj kupila za malenkostno ceno vse petrolejske vozove železniških družb: Erie, Pennsylvania in New York Central. Vsa je Rockefellerjeva zvezda.

Vsaja je v pravem trenutku, kajti skoro v istem času, ko je Drake izvirjal svoje vrelce, je zgradil Siegfried Marcus, reven kovač iz Malchena v Mecklenburgu, prvi model eksplozivnega motorja. Stroj je imel en cilind in je tekel 15 minut. Na dunajski svetovni razstavi leta 1875 je isti Marcus pokazal nov motor, ki je tekel že tri ure.

V času, ko je Rockefeller ustanovil svojo Standard Oil, je preizkušal Benz v Mannheimu svoj prvi avtomobil: imel je ¾ konjske sile in je vozil s hitrostjo 20 kilometrov na uro.

Drobne novice

Koledar

Sreda, 20. januarja: Fabijan, papež in mučenec; Sebastijan, mučenec; Evtimij Vel., opat.
Četrtek, 21. januarja: Neža, devica in mučenica; Fruktuoz, škof in mučenec; Patrokles, muč.
Lunina sprememba: 21. januarja: ščip ob 11.48. Herschel napoveduje mrzlo vreme, veter.

Novi grobovi

† Uršula Pukelstein. V Ljubljani je umrla 74letna gospa in mati Uršula Pukelstein, rojena Kregar. Pokopali jo bodo v sredo 20. januarja ob pol petih popoldne iz kapele sv. Franciška na Zalah. Maša zadušnica bo v četrtek, 21. jan. ob 7 v cerkvi sv. Cirila in Metodja.
† Helena Uranič. V Ljubljani je umrla gospodična Helena Uranič Pokopali jo bodo v sredo, 20. jan. ob pol treh popoldne iz kapele sv. Krištofa na Zalah.
† Ivana Rojc. V Ljubljani je umrla gospa in mati Ivana Rojc, roj. Brolih, žena mizarkega mojstra. Blago rajnico bodo pokopali v sredo, 20. jan. ob 2 popoldne iz Paviščeve ulice 29 na pokopališču v Dravljah.
† Viljem Morbacher. V 61. letu starosti je umrl v Ljubljani g. Viljem Morbacher, nadpivovar pivovarne »Union«. Pokopali ga bodo v četrtek 21. t. m. ob 3 popoldne iz kapele sv. Nikolaja na Zalah.
Naj rajnim sveti večna luč; vsem njihovim dragim naše sožalje.

Vid Vrtačnik

V Celju je umrl g. Vid Vrtačnik, star 48 let. Ugleden pokojnik je bil doma iz okolice Planine nad Sevnico. Ko je dovršil celjsko gimnazijo, je moral k vojakom in je preživel mnogo trpljenja v prvi svetovni vojni. Nato se je posvetil učiteljskemu poklicu. Izpopolnjeval se je in postal šolski upravitelj v Vojniki pri Celju. Skromen, tih, ne sebičen in zares krščanski pravičen si je s svojim lepim znanjem pridobil splošno priljubljenost. Če o kom, lahko o njem trdimo, da ni imel nikdar nobenega sovražnika. V srečnem zakonu z gospo Marijo so se mu rodili štiri otroci, in sicer hčerka in trije sinovi, ki so tako zgodaj izgubili blagega očeta. Bil je ugleden vzgojitelj ter marljiv prosvetni delavec. Zadnja leta je postal po upokojitvi Kramarja šolski upravitelj na celjski okoliški šoli. Tu je posvetil posebno pozornost šolski kuhinji in skrbel zlasti za revne otroke delavskih družin. Med tovariši je bil zaradi krenilnega in iskrenega značaja zelo priljubljen in spoštovan. Po predlanskem prevratu je Vid Vrtačnik prestopil v finančno službo, ki jo je opravljal z isto vestnostjo kakor prej učiteljski poklic. Bolezen pa je, žal, že dalj časa izpodkopavala njegovo zdravje in 11. t. m. ga je smrt iztrgala iz njegove dobre družine — žene in 4 nepreskrbljenih otrok. Pokopali so ga pretekli petek na celjskem pokopališču. Naj počiva v miru!

Dr. Mole — 60 letnik

Danes praznuje 60-letnico dr. Rud. Mole, dolgoletni profesor na mestni ženski gimnaziji ter vpokojeni načelnik kulturnega oddelka mestne občine ljubljanske. Rodil se je v Kanalu 20. januarja 1883 ter je študiral po pokrajini Gorizia, dokler se ni rodilna preselila v Novo mesto, kjer je maturiral. Ko je doštudiral z doktoratom iz literarne zgodovine, je služboval kot profesor v Celju, nato pa na liceju v Ljubljani, kjer je postal načelnik kulturnega oddelka do vpokojitve pred leti. Dr. Rudolf Mole je zaslužen slovenski šolnik, ki je vzgojil mnogo rodov na liceju ter se zapisal v srce svojih gojenk z ljubeznijo in hvaležnostjo. Kot kulturni načelnik pa je sodeloval pri ustanovitvi Mestnega muzeja in tudi sicer skrbel za pospeševanje kulturnega napredka na vseh poljih, ki so spadala v njegov resor. Predvsem pa se je v slovensko javno življenje zapisal kot literarni zgodovinar, pisec šolskih knjig in prevajatelj. Svojo disertacijo je posvetil enemu izmed največjih slovenskih originalov dr. Jakobu Zupanu (1909), h kateremu se je sedaj po upokojitvi zopet vrnil, pišeč o njem novo monografijo. Zanimivi so njegovi dnevniki »Zadruhi«, iz katere sta izšla tako Kette kot Cankar in katere arhivalno ostalino je on rešil. Tudi Askercu je posvetil več razprav. Z Lesico in Lokovškom je priredil srbskohrvatsko čitanko za osnovne šole in srbskohrvatski slovar. Najbolj pa je postal znan po svojih prevodih iz poljščine, predvsem Sienkiewicz (Polop, Z ognjem in mečem) in Ossendowskega (Življenje maie opice). Tudi sedaj ne uživa pokoja v svojem »pokoju«, temveč je prestopil iz poljske književnosti Kossakovo nadaljevanje Križarske vojske: Gobavi vitez in Zulaweskega svetovno znano utopično povest Na srebrni obli. Želimu mu, da bi ta dva prevoda kmalu izšla ter se jim pridružili še drugi ter da bi lahko končal tudi svoje veliko delo o Zupanu. Zaslužnemu šolniku, prevajalcu in prijatelju čestitamo k njegovemu življenjskemu jubileju, kličo mu: Se mnogo let!

V soboto izide

krasna novost za naša desetletja: dekliška knjiga

Daj mi svoje srce

Napisala Jolanta Gerey. Prevedla prof. M. Gunde. Broširana bo stala L. 25,-, vezava L. 35,-. Ta oddelna vzgojna knjiga je pisana v obliki romana in se bere kot silno napeta življenjska povest. Matero k plite jo svojim četrtem. Dekleta naročite si jo, zlasti je vredna.

Zal ljudske knjižarne v Ljubljani, Pred škofijo 5

— Jug je poglavlje sever. Čudovito naglo se je vreme prevrglo. V ponedeljek popoldne je bilo megleno, mrzlo in proti večeru je kazalo, da bo mraz še huje pritisnil in da bomo mogoče v torek dosegli kak rekord mraza v mesecu januarju. Bilo je res v ponedeljek zvečer mnogo mrzlejšje kot v torek zjutraj, ko je jugozapadni dobil oblast nad našo pokrajino in pripeljal v deželo južnejše, zato toplejše zračne plasti. Zjutraj je zavladała gosta megla, toda povsod je bilo talno. Od polnoči naprej do zjutraj v torek je bila neizpremenjena temperatura — 8,8, za nekaj stopinj je bila višja v ponedeljek zvečer. Barometer je še vedno visok, nekaj milimetrov nad normalo ter je v torek zjutraj dosegel stanje 768,4 mm. Herschel napoveduje za prihodnje dni mrzlo in vetrovno vreme.

Ali ste že brali roman »Roža sveta«

— Veliko zanimanje je vzbudila vest, da se bo oziral žreb pri razdeljevanju knjižnih nagrad »Družinske pratike«, predvsem na število uspešnih kuponov, ki bodo priložni rešitvam nagradne uganke za leto 1943. Vsak reševalec se torej lahko udeleži žrebanja z več izrežanimi kuponi. »Družinska pratika« se še dobi po vseh knjižarnah, trgovinah in trafikah, naroča se pa lahko tudi naravnost iz Ljubljane.

Čitajte in širite »Slovenca«!

Umrla je v starosti 74 let moja ljuba mama, sestra, teta, babica in tačca, gospa

Uršula Pukelstein roj. Kregar

Pogreb ljube pokojnice bo v sredo, 20. jan. 1943, ob pol 5 popoldne z Zalah, iz kapele sv. Franciška. Maša zadušnica bo v četrtek, dne 21. januarja 1943, ob 7 zjutraj v cerkvi sv. Cirila in Metodja. Ljubljana, 18. januarja 1943.

IVANA por. MASIC, hčerka — in ostalo sorodstvo

Gledališče

OPERA. Sreda, 20. januarja ob 17: »La Bohème«, Red Sreda. Četrtek, 21. januarja ob 17: »Thaïs«, Izven. Čeno ob 24. jan. zvečer. — Petek, 22. januarja: Zaprti. — Sobota 23. januarja ob 17: »Heg iz seraja«, Izven. Čeno ob 24. jan. zvečer. — Nedelja, 24. januarja ob 16: »Traviata«, 109. predstava. Izven. Čeno ob 24. jan. zvečer.
G. Pacinai: »La Bohème«. Opera v štirih slikah. Osebe: Rudolf — Lopusček, Marcel — Janko, Schannard — Dolničar, Collin — Betetto, Mimi — Vidaličeva, Musette — Poljanarjeva, Benoit — Zupan, Alcindor — Anžlovar. Dirigenti: D. Zebrič; režija in scena: C. Behevec; zborovodja: R. Simoniti.
OPEROJARMO na četrtkovno predstavo »Massenetove opere« »Thaïs«, ki bo izven obnočaja. Ker vlada za to upraviteljeva nevarno zanimanje in je vedno razprodana, bodo imeli v četrtek vsi tisti, ki doslej niso mogli dobiti vstopnic, priložnost, da si ogledajo predstavo. Ker je notni material za »Thaïs« na razpolago le do konca januarja, bo ta predstava kmalu odigrana, zato opozorilo.

Opozorilo davčne uprave

Opozorilo se ponovno vsi davkoplačevalci, da davčni izvrševalci-kasiratorji niso pooblaščenim sprejemati denarja ter ne smejo izdajati pobornice za plačila raznih davkov in taks. Davkoplačevalci torej v nobenem primeru ne smejo plačevati raznih davčnin in taks v roke izvrševalcev. Kdor bo kljub temu izročil denar kakemu davčnemu izvrševalcu, davčna uprava za mesto v Ljubljani takega plačila ne bo priznala. — Davkoplačevalci naj se poslužijo čim več poštinih položnic oziroma naj plačujejo direktno pri blagajni davčne uprave proti pobornici, ki mora biti opremljena z okroglim žigom.

S Spodnjega Stajerskega

Tečajni italijansčine za začetnike. Stajerska domovinska zveza je v okviru svojega prosvetnega odseka izvedla že lani po vseh večjih kraji in naseljih Spodnjega Stajerskega jezikovne tečaje nemščine, ki jih je prebivalstvo v velikem številu obiskovalo zlasti v zimskih mesecih, ko ni bilo dela na polju. Tako je lansko zimo obiskovalo te jezikovne tečaje vsega skupaj nad 130.000 največ odraslih kmetovalcev in kmetie. Tudi letošnjo zimo se tečajji ponavljajo in je

Uršula Pukelstein roj. Kregar

Pogreb ljube pokojnice bo v sredo, 20. jan. 1943, ob pol 5 popoldne z Zalah, iz kapele sv. Franciška. Maša zadušnica bo v četrtek, dne 21. januarja 1943, ob 7 zjutraj v cerkvi sv. Cirila in Metodja. Ljubljana, 18. januarja 1943.

IVANA por. MASIC, hčerka — in ostalo sorodstvo

Gledališče

OPERA. Sreda, 20. januarja ob 17: »La Bohème«, Red Sreda. Četrtek, 21. januarja ob 17: »Thaïs«, Izven. Čeno ob 24. jan. zvečer. — Petek, 22. januarja: Zaprti. — Sobota 23. januarja ob 17: »Heg iz seraja«, Izven. Čeno ob 24. jan. zvečer. — Nedelja, 24. januarja ob 16: »Traviata«, 109. predstava. Izven. Čeno ob 24. jan. zvečer.
G. Pacinai: »La Bohème«. Opera v štirih slikah. Osebe: Rudolf — Lopusček, Marcel — Janko, Schannard — Dolničar, Collin — Betetto, Mimi — Vidaličeva, Musette — Poljanarjeva, Benoit — Zupan, Alcindor — Anžlovar. Dirigenti: D. Zebrič; režija in scena: C. Behevec; zborovodja: R. Simoniti.
OPEROJARMO na četrtkovno predstavo »Massenetove opere« »Thaïs«, ki bo izven obnočaja. Ker vlada za to upraviteljeva nevarno zanimanje in je vedno razprodana, bodo imeli v četrtek vsi tisti, ki doslej niso mogli dobiti vstopnic, priložnost, da si ogledajo predstavo. Ker je notni material za »Thaïs« na razpolago le do konca januarja, bo ta predstava kmalu odigrana, zato opozorilo.

Naznanila

ROKODELSKI ODER. Nedelja, 24. januarja ob 5 popoldne »Vihar v kozarec«. Predpredaja vstopnic na dan predstave od 10 do 12 in dve uri pred pričetkom v družestni pisarni, Petrkova 12-1, desno.

Iz dela in življenja - od tu in tam

udeležba skoraj prav tolikšna. V Mariboru pa je sedaj Stajerska domovinska zveza uvedla tudi tečaje italijansčine za začetnike. Tečaje italijansčine bo vodila ga. dr. Edith Gerdes. Prvi tečaj se je začel 15. maja na deški meščanski šoli. Za tečaj vlada veliko zanimanje.

Zahvala maršala Keitla Spodnji Stajerski. Na Sp. Stajerskem je prebivalstvo pred božičem z veliko vneto nabiralo darove za vojake na fronti. Tako je bilo iz Sp. Stajerske poslanih za božič vojakom 14 vagonov zavrtkov z živili in priborili. Sef civilne uprave Gauleiter dr. Uiberreiter je sedaj prejel od vrhovnega poveljstva, in sicer od generalfeldmaršala Keitla zahvalno pismo, v katerem je med drugim napisano tudi sledeče: »V imenu oborožene sile si dovoljujem prositi Vas, da izrečete prebivalstvu Spodnje Stajerske za te božične darove in za tako dokazano povezanost z oboroženo silo, mojo prav posebno prisrčno zahvalo.«

V Slovenskih Konjicah je bilo lani 158 porodov, 65 porok in 81 smrti. Nasproti letu 1941 je bilo lani 11 porok in 14 porodov več, smrtnih primerov pa 16 manj, kar je vsekakor zadovoljivo.

Na Muti je bil lani znaten prirastek na porodihi nasproti letu 1941. Rodilo se je 81 otrok, in sicer 23 več kakor prejšnje leto. Prav tako je razveseljivo število porok. Poroknih je bilo 25 parov, prejšnje leto pa samo 6. Umrlo je 48 oseb, najstarejši je bil 86letni bivši posestnik Ignac Smeričnik.

Amaterski odri. Kakor v Slovenskih Konjicah in v Marenbergu, so ustanovili amaterske gledališke družine tudi v Rušah, v Slovenski Bistrici in v Kungoti. V okviru Domovinske zveze pripravljajo zdaj različne ljudske predstave.

Ko sem se nekoliko privadil, sem si upal po hrano dalje v gozd. Pri neki priliki zaslišim za seboj neko iskanje. Ozrem se... strah... velika kača je skočila čez stezo za menoj. Se dobro, da me ni zasledovala. Imel sem v roki samo tenko šibico.

Od takrat pred kačo nisem bil več varen. Bila je velika naočarka, ki me je neprestano zasledovala. Prišla je prav do kočje za menoj ter napihovala vrat in sikala vame. Takrat sem se vedno umaknil na podstrešje. Nekoč pa sem jo s palico le česnil po glavi, nakar se je nekam zgubila.

Drobna ljubljanska kronika

Maša zadušnica za ranjko gospo Terezino Jenko bo ob petletnici smrti 21. t. m. ob 8 v cerkvi sv. Nikolaja pri glavnem oltarju.
Kongregacija gospodov pri sv. Jožefu danes, v sredo, imela rednega sestanka.
Po nakaznici za seneški krompir iz Danske naj pridejo interesi za začetniki orkami K.L.M. 20. t. m. na Mestni gospodarski urad Beethovnova ul. 7-11, soba št. 35. Z začetnimi orkami N.O.P.R. pa 22. t. m. Ko boste prejeli nakaznice, se zalastite pri Sever & Komp., Ariella Rea 5.
VI. simfonični koncert pod vodstvom ravnatelja Mirka Poliča bo imel naslednji spored: I. Beethoven: Uvertura k operi Norma; 2. Dvořák: Simfonijska št. 4, op. 88; 3. Polič: Preljudi; 4. Smetana: Simfonična pesnitev; 5. Musorgski: Noč na Lisi gori — simfonična pesnitev. Koncert bo v ponedeljek 25. t. m. ob pol 7 zvečer v veliki ulonjski dvorani. Predprodaja vstopnic v knjižarni Glasbene Matice.
Čudno, a vendarle je tako: »Vihar v kozarec«, se vedno ne razume, kar predstavljati si ne morem... tako poročam marsikdo, ki prebere ta naslov. V nedeljo ob 5 popoldne bo upravitelj te komedije, ki nam jo je pripravil Rokodelski oder za prijeto oddih in razvedrilo. Opozorjamo, da si preskrbite

vstopnice v predprodaji, da boste gotovo dobili prostor.
»Triglavska rožna«, mladinska igra pisatelja Mirka Kuntiča, bo v nedeljo 24. t. m. ob 4 popoldne v frančiškanski dvorani ponovno razvedrila ne samo mladino, temveč tudi odrasle. Ker je mnogo zanimanja za igro, priporočamo, da si preskrbite vstopnice ob četrta dalje v trgovini Stiličij v frančiškanski ulici 1.
Ponesrečenec v Ljubljani: Samski delavec, 45letni Afanizije Sarokina, se je pri sekkanju močno ranil v desno nogo. — Uradnikova soproga, 53letna Neža Božičeva, je spodrsnila na stopnicah in se hudo poškodovala na desnem kolenu. Morala je iskati zdravniško pomoč na kirurškem oddelku splošne bolnišnice. — Železniški kurjač, 29letni Stanko Petek, se je pri padcu poškodoval na levi nogi.

temu izročil denar kakemu davčnemu izvrševalcu, davčna uprava za mesto v Ljubljani takega plačila ne bo priznala. — Davkoplačevalci naj se poslužijo čim več poštinih položnic oziroma naj plačujejo direktno pri blagajni davčne uprave proti pobornici, ki mora biti opremljena z okroglim žigom.

RADIO. Sreda, 20. januarja: 7.30 Operetna glasba. — 8. Napoved časa: poročila v italijansčini. — 12.30 Ploščo. — 12.30 Poročila v slovensčini. — 12.45 Ljubka glasba. — 13. Napoved časa: poročila v italijansčini. — 13.15 Poročila vrhovnega poveljstva Oboroženih sil v slovensčini. — 13.10 Vojaske pesni. — 14. Poročila v italijansčini. — 14.15 Pisana glasba. — 14.30 Koncert kmotkeza tria. — 15. Poročila v slovensčini. — 15. Napoved časa: poročila v italijansčini. — 17.15 Pesni in napovedi. — 17.35 Komorna glasba. — 19. Govorno italijansko — poučbe prof. dr. Stanko Leben. — 19.30 Poročila v slovensčini. — 19.45 Simfonična glasba. — 20. Napoved časa: poročila v italijansčini. — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovensčini. — 20.30 Radio za družino. — 21.15 Operetna glasba. — 21.35 Klasični orkester vodi dirigent Manno. — 22.15 Orkester Cetra vodi dirigent Barizza. — 22.45 Poročila v italijansčini.
LEKARNE. Nočno službo imajo lekarne: dr. Picoli, Bielewska c. 6; mr. Hofevar, Celovška c. 62; mr. Gariš, Moste, Zaloška c. 47.
Poizvedovanja
Izgubila sem pri Glavni pošti gostilnišarsko koncertno glasbo se na ime Fr. Križ, osebno izkaznico in običajno nakaznico glasbi se na ime Anica Križ. Najditeva prosim, da najdeno odda proti visoki nagradi v upravi »Slovenca«.

A. Fogazzaro:

87

Palača ob jezeru

»Pojdite z menoj!«
»Tako moram prebrati,« je dejal Nepo ves zmeden. »Vedeti hočem v čigavi hiši sem.«
Odlša sta skupaj iz sobe.
Tudi župnik je dokončal molitve. Molče je stal še nekaj časa ob postelji, nato se je poslovil od Ivanke, ki ni mogla spregovoriti niti besede.

Don Inocencij je stopil na hodnik, ki je bil popolnoma v temi. Nekaj časa je taval naprej, potem pa je obstal in začel razmišljati ali naj se vrne po svečo. Tedaj pa je iz zgornjega nadstropja zaslišal kriki in tožbe glasov. Slišal je tudi nekaj besed, a ni jih mogel razumeti. Spoznal pa je Marinin glas. Nihče ji ni odgovarjal. Zaslišal so se enaki koraki, nato pa je bilo zopet vse tiho. V prithčju je bilo vse mirno. Kaj se je godilo tam zgoraj? Zopet so se zaslišali kriki in stokanje. Don Inocencij, ki je ostal miren ob smrti in ob Marininemu nastopu, se je zdaj začel vznemirjati.

Zopet so se zaslišali nagli koraki v zgornjem nadstropju, nato je nekdo pritekel po stopnicah.
»Luči!« je dejal don Inocencij.
»Moi Bog!« je vzklíknul tisti, ki je v temi tekel po stopnicah.

Župnik je spoznal Rika in ga poklical, a zaman. Šel je naprej kar na slepo, odprl neka vrata in se znašel v loži.

»Gospod župnik!« je vzklíknul Riko in hotel steči naprej.

Ura je bila dva. Bilo je precej hladno. Nebo se je zopet pooblačilo, mesec je le od časa do časa pogledal izza oblakov.

»Počakaj nekoliko!« je dejal župnik. »Kam hitiš?«

»Po zdravila grem.«

»Kaj se je zgodilo?«

»Ali ne slišite?«

Zopet se je zaslišalo vpitje. Duhovnik se je približal ograji in pogledal navzgor, kjer je bilo okno na vogalu razsvetljeno. Kriki so prihajali odlo. Zdeli so se kakor zmerjanje. Očitki, nato tožba in končno so prenehali.

»Gospa Marina je,« je tiho dejal Riko. »Zdi se, kakor da bi bila zblaznela. Zdravnik in gospe Silla sta pri njej. Nepristano zmerja gospe Silla.«

»Ni nikogar drugega?«

»Tudi moja mati je zgoraj. Fani je prišla samo za trenutek, je takoj zbežala.«

»Kaj pa greš iskat ti?«

»Ne vem. Zdravnik mi je napisal listek in mi naročil, naj pokličem Lojzko, da bo ostala pri bolnici.«

Don Inocencij je vzel pismo iz žepa, ga dal dekcu in mu rekel:

»Nesj to pismo v sobo gospoda Silla, nato bova odšla skupaj.«

Tudi v drugem delu hiše se je tedaj začel zamolkel ropot. Skozi vrste se je videla svetloba in se je slišalo šepetanje. Na stopnicah sta župnik in Riko dohitela Momola, ki je nosil svetilko.

»Morda gremo,« je dejal. Nista mu odgovorila.

Ko sta dospela do izhoda, je Riko stekel naprej, da izvrši, kar mu je bilo naročeno. Župnik pa je počasi krenil proti vrtnim vratom. Tu je srečal Steineggeja.

»Vi tukaj!« je vzklíknul.

»Zvon, slišal sem zvon,« je odvrnil Steinegge z ginjenim glasom. »Kako strašno je to! Jokati bi moral za tem možem.«

Objel je duhovnika in s težavo zadržal ihtenje. Nato je pristavil:

»Ali grem lahko naprej? Ste videli gospod Silla?«

»Hm!« je dejal don Inocencij. »Pa še kako!« In pripovedoval mu je vse, kar se je zgodilo in kar mu je povedal Riko.

Steinegge je bil ves razburjen. Skoraj ni utegnil čakati, da bi don Inocencij končal. Skoraj stekel je proti hiši, odkoder je prihajal vrtnar. ki se mu je očitno zelo mudilo in ki starca niti ni spoznal.

Na stopnicah je srečal Fani in Kati. Fani je jokala in neprestano ponavljala:

»Hočem proč od tod, hočem proč od tod!«

»Saj boste šli, draga,« jo je mirila Kati. »A zdaj vendar ne morete zapustiti svoje gospodinje v bolezn!«

»Me nič ne briga! Proč hočem!«

»Moi Bog moi Bog!« je zastokala Kati in pogledala Steineggeja, ki se ima je umaknil k ograji in ju gledal začudeno. Hotel jo je nekaj vprašati, ko je nenadoma zaklicala grofica Foska z vrha stopnic:

»Momolo! Kje je Momolo?«

»Tako! blagorodje!« je odvrnila Kati in odhitela navzdol s Fani Steinegge pa je odšel navzgor.

»Momolo,« je dejala grofica, ko je zagledala Steineggeja in je v prvem hipu mislila, da je služabnik. »Je oni dobro razumel? Voz mora biti tukaj ob šestih. Ah! oprostite!«

»Odhajate, gospe grofica?«

»Da. Proklet bodi trenutek, ko sem prvič stopila v to hišo.«

Nepo je poklical mater z vrat salona. Skozi odprta vrata je Steinegge videl odvetnika, ki je sedel pri mizi in imel pred seboj več pol papirja. Grofica je vstopila v salon. Nepo pa je zaprl vrata Steineggeju na obraz. Ta je odšel v ložo, kjer je našel Vezza, naslonjenega na ograjo. Približal se mu je s klobukom v roki, da bi govoril z njim. Vezza pa mu je namignil, naj noliči in prisluhni.

Otok Reunion

Angleži so pred kratkim zavzeli otok Réunion, ki leži v Indijskem oceanu vzhodno od Madagaskarja. Ta otok, ki je bil pred britansko zasedbo v posesti Francozov, je nedvomno eden najlepših in najbolj idiličnih točk našega planeta. V samotni neizmernega oceana se otok Réunion dviga iz vode kakor smaragd sredi topazov. Zaradi bujnega rastlinstva je kakor en sam vrt, kjer je vse polno rož, sadnih dreves in orjaških rastlin, ki jih majo lahke oceanske sapice.

V tem raju na zemlji pa žive skoraj izključno le ... interniranci. Francoska vlada je iz tega koščka zemlje, ki se zdi, kot da je izgubljen v neizmernem morju, napravila pravo zlato kletko. Interniranci žive v pravem ugodju sladkega brezdelja. Na otoku so celo kavarne, kinematografi in razna zabavišča. Za razvedrilo so jim razne športne vaje in ljubki sprehodi ob morski obali. Med njimi so nekateri, ki imajo celo prijazne vile, vplivnejše osebe pa imajo tudi po več služabnikov. Edino, česar nimajo, je svoboda. Nizdar se ne smejo oddaljiti od otoka in morajo poslušati vladne ukaze svojih paznikov. Tu so zlasti politični interniranci, med njimi tudi več takih, ki so imeli v zgodovini važno vlogo.

Tako prebiva na otoku Réunion že več desetletij Ranavalona, bivša kraljica na Madagaskarju, ki se je polgoma sprijaznila s svojo usodo in se končno poročila z nekim francoskim orožnikom. Odstavljena kraljica živi na otoku že od l. 1895. Istega leta je bila internirana na ta otok tudi druga ugledna oseba. Terii Nue Tahiti Pomare, lepa nečakinja zadnje tahitske kraljice. Tej daje francoska država mesečno 675 frankov pokojnine. Tu je tudi bivši sultan Said Aali, ki je dajal pred leti Francozom veliko opravka. Lepega dne ga je nek ladijski kapitan povabil, naj si ogleda ladjo. Sultan je sprejel povabilo. Komaj pa je stopil na krov, so ga zaprli v neko kabino in ga zvezanega odpeljali na otok Réunion. Da bi ga francoska vlada potolažila, mu je podelila odlikovanje fran-

coske častne legije. Na otoku živi tudi bivši anamski kralj, ki je bil znan po svoji krutosti. O njem pripovedujejo, da je dal pomoriti za časa svojega vladanja več ljudi kakor pa vsi njegovi predniki skupaj. Danes je zadovoljen, če lahko včasih udari svojo hčerko ali ženo. Njegov najstarejši sin je po evropsko vzgojen in je znan kot pisatelj, jahalni umetnik in ljubitelj radija.

Izmed vseh internirancev je najbolj zanimiv sultan Abd-el Krim, ki so ga še pred kakimi petnajstimi leti imenovali »Lev iz Rif«. Danes je ta lev, če smemo tako reči, odložil levji kožuh: stanuje v razkošni vili sredi čudovitega parka, živi od rent in se je vsega posvetil družini. Njegovi otroci se oblačijo po najnovejši pariški modi, sam pa še vedno nosi »burnuse«. (CE.)

Slepota – ozdravljiva

Očesne roženice mrličev presajajo v oči slepcev

»Klinische Wochenschrift« piše v eni svojih zadnjih števil o velikih uspehih, ki jih je na polju zdravilstva zadnje čase dosegel prof. Wegner. Mož je namreč začel delati drzne poskuse, kako presaditi roženico iz očesa človeka, ki je pravkar umrl, v oko slepeca.

Prof. Wegner je doslej naredil že dvajset takšnih poskusov in pravijo, da se samo trije niso posrečili. Najlepše so takšne operacije uspeli v tistih primerih, ko je prof. Wegner vzel roženico iz očesa kakšnemu zelo staremu človeku, starčku nad 80 let. Zdravljenje je bilo v takšnih primerih sleer nekoliko počasnejše in je bilo treba več časa, da je slepec s tujo roženico v očesu spet spregledal, a je bilo kljub temu še najbolj zanesljivo in uspešno.

Javljamo žalostno vest, da je umrl gospod

Viljem Morbacher

nadpivovar Delniške družbe pivovarne Union

S pokojnim je izgubilo podjetje pridnega sodelavca, nameščenci pa dobrega tovariša in skrbnega predstojnika.

Pokojniku bomo ohranili trajen, časten spomin.

Ljubljana, dne 19. januarja 1943.

Ravnateljstvo, nameščenci in delavstvo
Delniške družbe pivovarne »Union«

Skrivnost skrivljene sveče

Edgar Wallace:

51

Roman

Salvolio ni posnemal strogosti svojega gospodarja. V Karovi odsotnosti je prirejal na njegov račun manjše orgije. Iz Drača si je pripeljal baletke, ki naj bi ga zabavale. Na svoje bankete in zabave je vabil ugledne sode, zakaj v palači je bil, ko ni bilo Kara, najvišji gospod.

Tisto noč so svojo zabavo potegnili dlje ko navadno. Sodeč po svetlobi, ki je že prodirala skozi okno, je moralo biti okoli štirih zjutraj, ko so se okovana vrata odprla in je vstopil ko mavra pijani Salvolio. Zdelo se mi je, da je imel s seboj eno izmed baletk, ki bi si pač rada ogledala vse prostore v palači.

Obstal je precej časa ob vratih, govoreč brez zveze v nekem jeziku, ki je bil najbrž turški, ker nisem razumel ne ene besede.

Dekle, kakršna koli je bila, je bila nekoliko prestrašena, kakor se mi je zdelo. Razumel sem, zakaj se mu je odtegovala. Oklepal jo je z roko okoli života in se naslanjal nanjo. Strahu niso izražale samo njene oči, ki jih je vsako toliko uprla vame, temveč ves njen obraz. Povedati moram njeno zgodbo. Ni spadal v tiste kroge, iz katerih je Salvolio dovažal v palačo baletke, da bi zabavale njega in njegove goste. Bila je hči nekega turškega

trgovca iz Skadra, ki se je spreobrnil in postal katoličan.

Oče se je po prvi balkanski vojni preselil v Drač in tu je Salvolio videl dekle. Ne da bi poznal očeta, ji je začel po svoje dvoriti, dokler je ni pregovoril, da je prav tisti dan zbežala od doma in prišla k svojemu nesrečnemu ljubčku v palačo. Povedal sem vam to, ker je odločilnega pomena za moje nadaljnje življenje.

Dekle je bila torej prestrašena in je skušala zbežati iz celice. Najbrž se je bala razkuštrganega jetnika, a gotovo tudi pijanca ob sebi. Salvolio pa ni maral oditi, ne da bi prej pokazal svojo oblast. Zibajoč se je približal do mesta, kjer sem bil zlekujen, vihteč za vsak slučaj v roki dolg nož, in me začel izzivajoče zmerjati, česar sem bil pa že navajen.

Potem me je kakor slučajno brcnil v rebra, ob čemer pa tudi nisem občutil kake posebne bolečine in ne ponižanja. Salvolio je že prej tako ravnal z menoj in sem se že utrdil. Sredi njegove vne me zapazil za njim še neko prijco nenavadnega prizora.

Dekle je bila ob pragu in se je umikala proti vratom, gledajoč s sočutjem in obupano prizor Salvolijevega nasilja. Potem se je nenkrat pojavil za njo neki visok Turak. Sivo brado je imel in je grozno gledal. Dekle se je obrnila, ga zagledala in odprla usta, da bi zakričala, a prišlele ji je dal znamenje, naj molči ter pokazal na temo, ki je bila zunaj. Brez besede se je pomaknila k njemu, ne

da bi njeni sandali povzročili začudenje v mojih očeh, da je prestal in se obrnil.

Stari Turak je stopil za korak bliže, ga objel z levico in bila sta kakor smešen par, ki hoče zaplesati valček. Turak je bil za celo glavo višji kakor Salvolio in je moral biti neznansko močan.

Gledala sta si iz oči v oči in medtem ko se je Salvolio naenkrat zavedel, ga je Turak lepo sunil med rebra. Tako se mi je vsaj zdelo, a Salvolio je grozovito zakašljal, omahnil v Turkovih rokah in se zgrudil na tla. Turak se je sklonil, očistil dolgi nož v Salvolijeve jopiču in ga nato spravil za pas. Potem je z očmi ošvignil mene, stopil proti vratom, a se ustavil, pomislil in se ozrl. Rekel je nekaj po turško, česar nisem razumel, potem pa je spregovoril francoski.

»Kdo ste?« me je vprašal.

Povedal sem mu, kolikor se je dalo na kratko. Tedaj se je vrnil, pogledal verige in okove, ki sem jih imel na nogah, in je zmajal z glavo.

»Nikdar bi se jih ne mogli oprostiti,« je rekel.

Prijel je precej dolgo verigo, jo ovil dvakrat okoli roke, dal pod koleno ter jo sunkoma povlekel k sebi. »Kraak!« se je zaslišalo in veriga je bila pretrgana. Ovil mi jo je okoli pleč in me dvignil.

»Ovijte si verige okoli života, efendi,« mi je rekel, pa še vzel izza pasu revolver in mi ga dal.

»Preden se vrnete v Drač, bi ga še potrebovali,« je pripomnil. Za pasom je imel polno orožja – še trije revolverji so mu ostali, kakor sem videl. Očitno je prišel pripravljen, da bi se bil. Skrivaj smo prišli na cesto v lepo prostost.

Bilo je drugič v osemnajstih mesecih, da sem bil spet na zraku in kolena so se mi klecala od šibkosti in razburjenja. Stari je bil zaprt za seboj vrata ječe in šel naprej, da bi poiskal dekle, ki ga je čakala ob jezeru. Tiho je ihtela, a ko ji je nekaj zašepetal, je prenehala z jokom.

»Moja hči nama pokaže pot,« je rekel. »Jaz teh krajev ne poznam, ona pa še predobro.«

»Da povem na kratko,« je nadaljeval Lexman, »popoldne smo prišli v Drač. Nič nas niso zasledovali. Moje odsotnosti in Salvolijevega trupa niso odkrili do poznega popoldne. Spominjate se, da razen Salvolija ni smel nihče v mojo ječo. Zato si ni upal nihče v njej kaj iskati.«

Stari me je pripeljal v svojo hišo, ne da bi nas kdo opazil, nakar je dal poklicati nekega svaka ali katerega sorodnika, da bi me rešil okovov. Moj gostitelj je bil Hussein Effendi.

Še tisto noč smo odšli v manjši družbi, da bi obiskali nekega starčevega sorodnika. Bal se je posledice svojega dejanja in zato je iz previdnosti hotel, če bi bilo potreba, poiskati zavetje pri kakem še bolj divjem turškem plemenu, ki bi ga ščitilo.